

Agnieszka Gurbiel¹

O zawężeniu prawnych ram szerszego wykorzystania konsensualnych sposobów zakończenia postępowania karnego w procesie karnym

Streszczenie: Artykuł zawiera zmiany, które zostały wprowadzone do polskiej procedury karnej na mocy ustawy z 11 marca, która weszła w życie 15 kwietnia 2016 r. i ograniczyła konsensualne sposoby zakończenia postępowania karnego. Zakres zastosowania porozumień konsensualnych po 1 lipca 2015 r. uległ znacznemu poszerzeniu, co było wyrazem tendencji do przyspieszania i upraszczania postępowania karnego. Niezbędne jest zatem przedstawienie problematyki porozumień w procesie karnym z uwzględnieniem najnowszego stanu prawnego. Celem artykułu jest udzielenie odpowiedzi na pytanie czy konsensualne sposoby nie spełniały celów postępowania karnego i koniecznym było zawęzić krąg możliwości konsensualnego zakończenia postępowania karnego.

Słowa kluczowe: porozumienia konsensualne, umorzenie konsensualne, nadzwyczajne złagodzenie kary, zasada prawdy materialnej.

Narrowing legal frameworks of using consensual methods of completing the criminal proceeding

Summary: This article presents changes, which were established in Polish criminal proceeding on the grounds of Act of 11 March, and get into force on 15 April 2016, what has narrowed consensual methods of completing criminal proceeding. The scope of consensual agreements was extended after 1 July 2015, because of the tendency to accelerate and simplify the criminal proceeding. So that, it is necessary to set out issue of agreements in criminal proceeding due to the actual legal regulation. The main aim of presented thesis is to answer the question, if consensual

---

¹ Mgr Agnieszka Gurbiel – Uniwersytet Jagielloński w Krakowie.

methods fulfill the goals of criminal proceeding and if narrowing the possibilities of consensual methods of completing the proceeding was necessary?

Key words: consensual agreement, consensual remission, extraordinary leniency, the principle of material truth.

1. Wstęp

Asumptem dla podjęcia tego tematu stała się ustawa z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw², która wprowadziła uregulowania ograniczające możliwości stosowania porozumień konsensualnych. Ustawa nowelizująca z dnia 27 września 2013 r.³ (dodatkowo zmodyfikowana ustawą z dnia 20 lutego 2015 r.), która w większości weszła w życie dnia 1 lipca 2015 r., znacząco przemodelowała model postępowania karnego. Możliwości konsensualnego zakończenia postępowania karnego zostały wydatnie rozszerzone. Jednak nowelizacja k.p.k. nie zdążyła się jeszcze ugruntować, ponieważ najnowsza nowelizacja k.p.k. weszła w życie już 1 kwietnia 2016 r.

W polskim postępowaniu karnym w ostatnich latach zachodzą duże przeobrażenia. Wprowadzone w 1998 r., a następnie istotnie zmodyfikowane w 2003 r. porozumienia konsensualne pozwalały na rozłożenie dużej kolejki spraw w sądzie, jednak okazały się niewystarczające, gdyż problemy obowiązującego wówczas modelu postępowania karnego były strukturalne⁴. Dlatego Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego, powołana pod koniec 2009 r., za swoje priorytetowe zadanie uznała przygotowanie gruntownej nowelizacji przepisów postępowania karnego⁵. Choć od wejścia w życie Kodeksu postępowania kar-

---

² Dz.U. poz. 437, dalej najnowsza ustawa nowelizująca k.p.k.; Ustawa ta mocno ogranicza kontradyktoryjność postępowania oraz zawęża możliwości zakończenia postępowania w ramach porozumień konsensualnych.

³ Dz.U. 2013, poz. 1247, dalej: nowelizacja k.p.k.

⁴ Takie instytucje jak skazania bez rozprawy (art. 335 k.p.k.) oraz dobrowolnego poddania się odpowiedzialności karnej (art. 387 k.p.k.) na trwałe wpisały się w pejzaż naszego wymiaru sprawiedliwości. Obecnie byłoby niemożliwe funkcjonowanie procesu karnego bez obu tych form jego konsensualnego zakończenia. Wyraźnie dowodzą temu statystyki – w skali całego kraju ponad połowa spraw zakończonych skazaniem następuje w trybie skazania bez rozprawy oraz dobrowolnego poddania się odpowiedzialności karnej (<http://www.pg.gov.pl> oraz www.ms.gov.pl).

⁵ Omawianą materię przedstawiła w 2012 r. Komisja Kodyfikacyjna Prawa Karnego. Osta-

nego z 1997 r.⁶ unormowania kodeksowe dotyczące porozumień procesowych uległy dużym przeobrażeniom⁷, to w nowelizacji k.p.k. istotną część stanowiły propozycje fundamentalnych zmian przepisów dotyczących owych porozumień. W uzasadnieniu do nowelizacji k.p.k. wśród celów proponowanej reformy wymieniało się konieczność „usprawnienia i przyspieszenia postępowania, dzięki stworzeniu prawnych ram szerszego wykorzystania konsensualnych sposobów zakończenia postępowania karnego”⁸. O wadze wprowadzonych zmian wyraźnie świadczył fakt, że ten cel został umieszczony w uzasadnieniu noweli k.p.k., zaraz po wskazaniu do przemodelowania postępowania jurysdykcyjnego i przygotowawczego, które to miało doprowadzić do zwiększenia kontrykcyjności polskiego procesu karnego.

Biorąc pod uwagę powyższe, relewantnym jest w pierwszej kolejności ukazać jak w świetle praktyki funkcjonują porozumienia procesowe⁹, a następnie przyrzeć się ich modyfikacjom kodeksowym¹⁰ oraz zastanowić się czy nowela k.p.k. tylko poszerzyła porozumienia konsensualne oraz dlaczego najnowsza

---

tecznie, po korektach wprowadzonych w toku prac parlamentarnych, reforma ta przybrała postać ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r., poz. 1247 z póź. zm.).

⁶ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 199, Nr 89, poz. 555 z póź. zm.), dalej k.p.k.

⁷ Pierwszą gruntowną nowelizacją ich pierwotnego kształtu przeprowadzono ustawą z dnia 10 stycznia 2003 r. (Dz.U. z 2003 r., Nr 17, poz. 155 z póź. zm.) o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych. Przede wszystkim znacznie rozszerzono możliwość zastosowania instytucji konsensualnego zakończenia postępowania karnego.

⁸ Uzasadnienie druk sejmowy nr 870, s. 2 i n.

⁹ Warto podkreślić, że w europejskich porządkach prawnych do istnienia instytucji konsensualnego zakończenia procesu karnego pozytywnie odnosi się Komitet Ministrów Rady Europy. Już w II połowie lat 80. ubiegłego wieku uznał on je za sprzyjające usprawnianiu wymiaru sprawiedliwości. Porozumienia procesowe są także szeroko wykorzystywane w innych niż Polska krajach. Jest tak niezależnie od tego, czy dane państwo wywodzi się z tradycji *common law*, czy tradycji prawa kontynentalnego (por. m.in. S. Thaman, *A Typology of Consensual Criminal Procedures: An Historical and Comparative Perspective on the Theory and Practice of Avoiding the Full Criminal Trial*, [w:] S. Thaman (red.), *World Plea Bargaining. Consensual Procedures and the Avoidance of the Full Criminal Trial*, Durham 2010, s. 349–350). Korzystanie z trybów konsensualnych, przy założeniu oczywiście, że są one stosowane za zgodą oskarżonego, nie jest także sprzeczne ze europejskimi standardami rzetelnego procesu karnego kreowanymi w oparciu o Europejską Konwencję o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności przez Europejski Trybunał Praw Człowieka (Por. wyrok ETPCz z dnia 18 października 2006 r. w sprawie *Hermi vs. Włochom*, skarga nr 18114/02).

¹⁰ Te unormowania weszły w życie 1 lipca 2015 r.

nowelizacja k.p.k. podąża przeciwnym nurtem? W podjętych rozważaniach odnieść się trzeba nie tylko do szczegółowych rozwiązań zawartych w poprzednim i obecnym stanie prawnym, ale także do samej idei porozumiewania się uczestników procesu karnego.

2. Geneza porozumień konsensualnych

W Polsce zwolennikiem porozumień konsensualnych był S. Waltoś¹¹. Na rozwiązania konsensualne powinno się patrzeć przez pryzmat powodów, dla których wprowadzono je do polskiego procesu karnego¹². Obie formy porozumień konsensualnych, zarówno tzw. skazanie bez przeprowadzania rozprawy (art. 335 k.p.k.), jak też tzw. skrócona rozprawa, zwana dobrowolnym poddaniem się odpowiedzialności karnej (art. 387 k.p.k.), wzorowane są na rozwiązaniach wprowadzonych wcześniej we Włoszech. Skazanie bez rozprawy stanowi rozwiązanie wzorowane na włoskim *patteggiamento*, z kolei skrócona rozprawa (art. 387 k.p.k.) jest odpowiednikiem włoskiego *processo abbreviato*¹³. *Instytucje te zostały wprowadzone do włoskiego procesu karnego jako remedium na przewlekłość postępowań karnych oraz nadmierne obciążenie włoskiego systemu wymiaru sprawiedliwości*¹⁴.

Porozumienia konsensualne stanowią *novum* w znaczeniu filozofii i celów procesu karnego. Na pierwsze pole widzenia wysuwa się tu potrzeba skrócenia czasu trwania postępowania, naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, oraz zaakceptowania przez oskarżonego konsekwencji prawnych czynu, który spowodował, a na których zastosowanie wyraża zgodę¹⁵. Względem na potrzebę ukarania sprawcy i wymierzenia mu sprawiedliwej kary jawi się dopiero na drugim polu wiedzenia. Genezę porozumień konsensualnych należy spletać z potrzebą przyspieszenia postępowania, ograniczenia kosztów wymiaru spra-

¹¹ S. Waltoś, *Porozumienia w polskim procesie karnym de lege lata i de lege ferenda*, „Państwo i Prawo” 1992, nr 7, s. 36.

¹² Zob. S. Steinborn, *Wybrane problemy stosowania instytucji skazania bez rozprawy (art. 335 k.p.k.)*, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2000, t. 7, s. 493.

¹³ Zob. także A. Marek, *„Porozumienia” w anglo-amerykańskim procesie karnym i w niektórych państwach Europy Zachodniej*, „Państwo i Prawo” 1992, nr 8.

¹⁴ Zob. S. Waltoś, *Porozumienia w polskim procesie karnym de lege lata i de lege ferenda (Próba oceny dopuszczalności)*, „Państwo i Prawo” 1992, z. 7, s. 37; Autorem wyróżniającym tzw. formalne i nieformalne porozumienia procesowe w polskiej literaturze karnistycznej jest Stanisław Waltoś (S. Waltoś, *Porozumienia w polskim procesie karnym...*, s. 36 i n.); S. Steinborn, *Porozumienia w polskim procesie karnym*, Kraków 2005, s. 45.

¹⁵ S. Steinborn, *Wybrane problemy...*, dz.cyt., s. 493.

wiedliwości oraz racjonalnego kształtowania polityki zwalczania przestępczości. Zaoszczędzony czas i środki finansowe powinny zostać przeznaczone na rozstrzyganie spraw, które wymagają pełnego postępowania przygotowawczego i sądowego. W dodatku, porozumienia konsensualne przyczyniają się do zapewnienia większej akceptowalności rozstrzygnięć wydawanych w sprawach karnych oraz umożliwiają realizację funkcji kompensacyjnej prawa karnego poprzez stworzenie szansy na dojdzie pomiędzy oskarżonym i pokrzywdzonym do porozumienia co do naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem¹⁶. Wobec powyższego uzasadnione wydaje się twierdzenie, że bez porozumień konsensualnych doszłoby nie tylko do przewlekłości postępowania, ale też do paraliżu wymiaru sprawiedliwości. Zdaniem S. Waltośa celem ustawodawcy było wprowadzenie instytucji zdolnych bezpośrednio przyspieszać postępowanie poprzez rezygnację z dalszych etapów procesu¹⁷.

3. Porozumienia konsensualne w praktyce

Badania empiryczne ukazują, że korzystanie z rozwiązań wskazanych w przepisach art. 335 i art. 387 k.p.k. zdecydowanie sprzyja przyspieszeniu działania wymiaru sprawiedliwości. W przypadku zastosowania instytucji skazania bez rozprawy większość spraw kończy się na pierwszym posiedzeniu w krótkim okresie od wpłynięcia sprawy do sądu¹⁸. Natomiast co do instytucji dobrowolnego poddania się odpowiedzialności karnej regułą jest zakończenie sprawy na pierwszej rozprawie¹⁹. W 90% spraw zazwyczaj złożenie wniosku i ich rozstrzygnięcie następuje tego samego dnia²⁰. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż w sprawach, w których wykorzystywane są porozumienia konsensualne orzeczenie pierwszoinstancyjne prawie nigdy nie jest zaskarżane²¹. Ponadto przyspieszenie postępowania karnego nie odbywa się kosztem poszanowania gwarancji procesowych jego uczestników. Bowiern przeprowadzone badania

¹⁶ W. Jasiński, *Porozumienia procesowe...*, dz.cyt., s. 6; S. Steinborn, *Porozumienia w polskim procesie karnym*, Kraków 2005, s. 42 i cytowana tam literatura.

¹⁷ S. Waltoś, *Zagubiona szybkość procesu karnego. Światło w tunelu*, Kraków 2007, s. 30.

¹⁸ M. Jankowski, A. Ważny, *Instytucja dobrowolnego poddania się karze (art. 387 k.p.k.) oraz skazania bez rozprawy (art. 335 k.p.k.) w świetle praktyki. Rezultaty badań ogólnopolskich*, [w:] A. Siemaszko (red.), *Prawo w działaniu. Sprawy karne*, t. 3, Warszawa 2008, s. 131.

¹⁹ Tamże, s. 142.

²⁰ Tamże.

²¹ Badana próba obejmowała 500 spraw, w których to tylko raz wniesiono apelację; por. M. Jankowski, A. Ważny, *Instytucja...*, dz.cyt., s. 135 i 147.

empiryczne nie wskazują, by w praktyce dochodziło do świadomego przyjmowania niewłaściwej kwalifikacji prawnej popełnionych przez oskarżonych czynów czy też niedopuszczalnego ograniczania liczby stawianych oskarżonym zarzutów²². Zauważane jest zjawisko, że w sprawach zakończonych konsensualnie (skazaniem bez rozprawy lub dobrowolnym poddaniem się odpowiedzialności karnej) oskarżeni w zdecydowanej większości przyznawali się do popełnienia zarzucanego im czynu²³. Badania empiryczne nie wykazują także, aby w praktyce dochodziło do przesadnego łagodzenia wymiaru stosowanych wobec oskarżonych środków represji prawnokarnej. W doktrynie podnosi się, że dostrzegalne jest łagodzenie wymiaru kar i innych stosowanych środków reakcji prawnokarnej, bowiem w toku prowadzonych badań empirycznych ani razu nie pojawił się przypadek wykorzystania przepisu art. 343 § 2 k.p.k., ani też nadzwyczajnego złagodzenia kary w sytuacji stosowania art. 387 k.p.k.²⁴ Ponadto w stanowiskach sędziów i prokuratorów widoczne jest ostrożne podejście jednoznacznego łagodzenia wymiaru kary w przypadku oskarżonego zawierającego porozumienie procesowe²⁵. Z powyższego płynie wniosek, że szczególne możliwości redukcji kary nie są w praktyce nadużywane.

Dziś trudno wyobrazić sobie sprawne funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości bez rozwiązań konsensualnych stanowią one najbardziej ekonomiczny i efektywny sposób orzekania w sprawach karnych. Statystyki wyraźnie wskazujące, że w skali całego kraju ponad połowa spraw zakończonych skazaniem następuje w formie skazania bez rozprawy oraz dobrowolnego poddania się odpowiedzialności karnej. Poniższa tabela to obrazuje.

Rok	Liczba skazań	Skazania z art. 335 k.p.k.	Skazania z art. 387 k.p.k.
2015	376 778	149 012	30 456
2014	389 145	154 234	31 456
2013	374 651	150 810	30 880
2012	413 263	179 501	33 976
2011	436 690	194 154	34 313
2010	435 078	190 680	34 592
2009	428 242	197 326	34 836
2008	423 440	173 461	38 264

²² Tamże, s. 123 i n.

²³ Tamże, s. 127 i n.

²⁴ Tamże, s. 129, 147.

²⁵ C. Kulesza, *Porozumienia procesowe w europejskich systemach wymiaru sprawiedliwości*, [w:] C. Kulesza (red.), *Porozumienia karnoprocessowe w praktyce wymiaru sprawiedliwości*, Białystok 2010, s. 60–61.

2007	464 226	164 932	52 945
2006	491 236	200 797	43 602
2005	527 078	192 001	55 653

Źródło: opracowano na podstawie informacji statystycznych o działalności powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury, <http://www.pg.gov.pl> oraz www.ms.gov.pl.

Warto podkreślić, że w 2015 r. w sposób konsensualny zakończono łącznie 53 939 spraw na 75 092 sprawy skierowane do sądu, co snowi 71,8% spraw skierowanych do sądu. W 2014 r. stosunek spraw zakończonych w trybie konsensualnym do spraw skierowanych do sądu stanowił tylko 45,9%²⁶. Uprawniony może być zatem wniosek, że wzrost znaczenia porozumień konsensualnych w procedurze karnej i w prawie karnym materialnym spowodował znaczne zwiększenie zainteresowania stron postępowania takim rozstrzygnięciem sprawy²⁷.

4. Prawne ramy porozumień konsensualnych

Z tendencją rozszerzania zakresu spraw, w których możliwe jest zawarcie porozumienia spotykamy się nie tylko w Polsce, ale też w innych krajach europejskich (np. we Włoszech, Hiszpanii, Holandii czy Niemczech)²⁸.

W przypadku skazania bez rozprawy pierwotna wersja Kodeksu postępowania karnego przewidywała, że stosowanie tej instytucji możliwe było, gdy zarzucono oskarżonemu czyn zagrożony karą do 5 lat pozbawienia wolności. Następnie nowelizacją z 2003 r.²⁹ rozszerzono tę możliwość na występki zagrożone karą do 10 lat pozbawienia wolności. W przypadku dobrowolnego poddania się odpowiedzialności karnej były to odpowiednio: występki zagrożone karą do 8 lat pozbawienia wolności, a od 2003 r. wszystkie występki. Nowelizacja k.p.k. wprowadziła dalsze rozszerzenie możliwości stosowania instytucji ska-

²⁶ *Rzecznik Praw Obywatelskich*, https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Do_MS_projekt_kpk_0.pdf, s. 2 [30.04.2016].

²⁷ W. Jasiński, *Porozumienia procesowe w znowelizowanym kodeksie postępowania karnego*, „Prokuratura i Prawo” 2014, nr 10, s. 6 i n.

²⁸ Por. S. Thaman, S. Thaman, *A Typology of...*, dz.cyt., Regulacje umożliwiające konsensualne rozstrzygnięcie spraw karnych zawierają także ustawodawstwa Hiszpanii, Włoch, Słowenii, Czech, Bułgarii (V. Fanchiotti, *Negotiated Justice in Italy*, [w:] *Settlements in criminal procedures*, Archivum Iuridicum Cracoviense 1998–1999, Vol. XXXI–XXXII, s. 31 i n.).

²⁹ Ustawa z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2003 r., Nr 155, poz. 17).

zania bez rozprawy oraz dobrowolnego poddania się odpowiedzialności karnej, ponieważ owe instytucje przyczyniły się znacząco do zwiększenia efektywności postępowania karnego bez uszczerbku dla realizacji gwarancji procesowych oskarżonego i pokrzywdzonego. Z zasadności wspomnianych postulatów postępowanie w przedmiocie obydwu wniosków zostało odformalizowane. Zgodnie z przepisem art. 335 § 1 k.p.k. skazanie bez rozprawy jest możliwe w przypadku wszystkich występzków bez względu na zagrożenie tzn. także tych z zagrożeniem do 12 lat. Ponadto nowela k.p.k. doprecyzowała przepis art. 343 k.p.k. „poprzez urealnienie gwarancji procesowych pokrzywdzonego, który to będzie miał zagwarantowane prawo sprzeciwu wobec wydania wyroku bez przeprowadzenia rozprawy (nowy § 3a), a także wyraźne zapisanie w § 3b, że sąd może uzależnić uwzględnienie wniosku od dokonania w nim wskazanej przez siebie zmiany, zaakceptowanej przez oskarżonego”. Natomiast wniosek z art. 387 k.p.k. od dnia 1 lipca 2015 r. możliwy był do zgłoszenia w sprawie o każdy czyn zabroniony, a więc także w sprawach o zbrodnie – nowela k.p.k. art. 387 § 1. Instytucja dobrowolnego poddania się karze dopuszczalna była w sprawach o wszystkie przestępstwa – nowela k.p.k. art. 387. Jak twierdził ustawodawca w uzasadnieniu do noweli k.p.k., że „brak jest przekonujących racji, dla których poddanie się dobrowolnie karze w sprawach o najcięższe przestępstwa powinno być niedopuszczalne. Można nawet dowodzić, że ryzyko nietrafnych materialnie rozstrzygnięć, wynikających z „instrumentalnego” przyznania się do popełnienia przestępstwa, jest relatywnie niższe w sprawach o zbrodnie niż w sprawach o lżejsze występki”³⁰.

Z kolei w zakresie procedowania w sytuacji dobrowolnego poddania się karze *novum* była możliwość uwzględnienia wniosku oskarżonego na posiedzeniu, jeżeli ten wniosek został zgłoszony przed doręczeniem mu zawiadomienia o terminie rozprawy – nowela k.p.k. – art. 338a. W takiej sytuacji wniosek kierowano obligatoryjnie na posiedzenie (nowela k.p.k. – art. 339 § 1 pkt 4 k.p.k.), gdzie mogły wziąć w nim udział zarówno strony, jak i pokrzywdzony (nowela k.p.k. – art. 343a). Jednak taka możliwość zaistniała, gdy wniosek dotyczył występkę. W wypadku, gdy dotyczył zbrodni wówczas wniosek kierowano do rozpoznania na rozprawie głównej. Ponadto w sytuacji, gdy wniosek wpłynął do sądu już po wyznaczeniu terminu rozprawy wówczas nic nie stało na przeszkodzie, aby został rozpoznany na tej rozprawie, a także wtedy nie jawiła się potrzeba otwieranie przewodu sądowego. Istotna była kolejna zmiana wprowadzona nowelizacją k.p.k., która mówiła, że podobnie jak w przypadku skazania bez rozprawy

³⁰ Zob. druk sejmowy nr 2393.

w trybie określonym w art. 343 k.p.k. – także i w przypadku dobrowolnego poddania się karze możliwe będzie zastosowanie dobrodziejstw związanych z jej wymiarem w zakresie szerszym niż przewidują to uregulowania Kodeksu karnego. Jednak taki zabieg był możliwy tylko w sytuacji nadzwyczajnego złagodzenia kary niezależnie od podstaw przewidzianych w art. 60 § 1 – 4 k.k.³¹, przy czym w przypadku zbrodni z dobrodziejstwa tego oskarżony mógł skorzystać jedynie, gdy wniosek złoży przed doręczeniem mu zawiadomienia o terminie rozprawy (nowela k.p.k. art. 387 § 4 k.p.k.). Reasumując można stwierdzić, że ustawodawca w noweli k.p.k. nie tylko rozszerzył zakres stosowania obowiązujących uregulowań co do możliwości konsensualnego rozstrzygnięcia sporów prawnokarnych, ale ustanowił nowe rozwiązanie prawne w tej materii – nowela k.p.k. art. 338a i 343a. Warto zaakcentować, że skutek nowelizacji k.p.k. pokrzywdzony uzyskał prawo sprzeciwienia się każdej formie konsensualnego zakończenia postępowania karnego. Warto podkreślić, że nowelizacji k.p.k. towarzyszyły aposterioryczne założenia typowe w działalności legislacyjnej, że poprzednie rozwiązania są wadliwe i dlatego wymagały zmiany.

Nowelizacją k.p.k. rozszerzono możliwości konsensualnego zakończenia postępowania karnego, jednak nie dano im szansy sprawdzenia się. Ponieważ ustawodawcy towarzyszy nietypowe w działalności legislacyjnej aprioryczne założenie, że te rozwiązania są wadliwe i dlatego wprowadził limitację porozumień konsensualnych. Najnowsza nowelizacja k.p.k. wprowadziła szereg rozwiązań zawężających pole stosowania konsensualnych sposobów zakończenia postępowania karnego. Po pierwsze ograniczyła ramy prawne zastosowania art. 387 § 1 k.p.k., który umożliwiał oskarżonemu do chwili zakończenia pierwszego przesłuchania wszystkich oskarżonych na rozprawie głównej złożyć wniosek o wydanie wyroku skazującego i wymierzenie mu określonej kary lub środka karnego, orzeczenie przepadku lub środka kompensacyjnego bez przeprowadzania postępowania dowodowego. Wniosek taki mógł dotyczyć zatem wszystkich występków lub zbrodni (w tym tych zagrożonych karą 25 lat pozbawienia wolności i karą dożywotniego pozbawienia wolności). Najnowsza nowelizacja k.p.k. ograniczyła możliwości złożenia wniosku do przypadków, gdy zarzucane oskarżonemu przestępstwo zagrożone jest karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności. Po drugie uchyliła art. 59a k.k., który był podstawą normatywną instytucji umorzenia restytucyjnego. Przepis ten pozwalał na umorzenie postępowania wobec sprawcy w sprawach o czyny zagrożone relatywnie niską sankcją, jeżeli pojednał się on z pokrzywdzonym oraz naprawił

---

³¹ Kodeks karny – Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 z póź. zm.), dalej k.k.

szkodę lub zadośćuczynił krzywdzie wyrządzonej pokrzywdzonemu. Instytucja ta z powodzeniem miała zastosowanie w przypadku czynu polegającego na spowodowaniu np. wypadku, w którym inna osoba doznała tzw. średniego uszczerbku na zdrowiu. Po trzecie najnowsza nowelizacja k.p.k. uchyliła art. 23b k.p.k. dotyczący postępowania w sprawie wniosku o umorzenie postępowania w trybie art. 59a k.k. Po czwarte, w przypadku, gdy oskarżonemu zarzucono występki, niemożliwe będzie rozpoznanie wniosku obligatoryjnie na posiedzeniu – o którym mowa w art. 338a k.p.k. Zgodnie z nowym przepisem art. 339 § 3a. k.p.k. prezes sądu może skierować sprawę na posiedzenie, jeżeli oskarżony, któremu zarzucono przestępstwo zagrożone karą nieprzekraczającą 15 lat pozbawienia wolności, przed doręczeniem mu zawiadomienia o wyznaczeniu rozprawy złożył wniosek, a prezes sądu uzna, że cele postępowania nie sprzeciwiają się rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu. Jest to sztuczne rozwiązanie aby taki wniosek kierować na rozprawę a nie obligatoryjnie na posiedzenie w celu jego merytorycznego rozpoznania, ponieważ w aktualnym stanie prawnym posiedzenie ma charakter jawny (art. 95b § 2 k.p.k.).

Po piąte, niezwykle ważną zmianą wprowadziła najnowsza nowelizacja k.p.k. uchyłając art. 60a k.k. W przypadku uwzględnienia wniosku o skazanie bez przeprowadzania rozprawy (art. 335 k.p.k.) albo wniosku o dobrowolne poddanie się karze (art. 338a i art. 387 k.p.k.) przepis ten dawał sądowi możliwość zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary w innych przypadkach niż przewidziane w art. 60 § 1 – 4 k.k. W sytuacji przypisania oskarżonemu występkę zagrożonego karą nieprzekraczającą 5 lat pozbawienia wolności pozwalał na odstąpienie od wymierzenia kary i orzeczenie tylko środka karnego, przepadek lub środka kompensacyjnego. Wobec powyższego najnowsza nowelizacyjna k.p.k. nie daje sądowi możliwość wymierzenia oskarżonemu łagodniejszej sankcji w związku z zastosowaniem porozumień konsensualnych.

W opinii projektodawców „Wydaje się, że zarówno instytucja umorzenia restytucyjnego, określona w art. 59a k.k., jak również możliwość zastosowania nadzwyczajnego złagodzenia kary z uwagi na dobrowolne poddanie się karze czy wniosek o wydanie wyroku skazującego nie spełniają celów postępowania karnego w postaci odpłaty za popełnienie czynu zabronionego. Jakkolwiek postawa sprawcy po popełnieniu czynu czy jego zachowanie wobec pokrzywdzonego nie pozostają bez znaczenia w kontekście orzeczenia o karze, to nie powinny stanowić realnie samodzielnej podstawy do bardzo daleko idącego³².

---

³² Druk sejmowy 207 z 27 stycznia 2016 r., <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/0D-CDFBC92E81FB4CC1257F47004B0C7D/%24File/207.pdf>, s. 17 i n, dalej uzasadnienie [30.04.2016].

Krytyka ustawodawcy w uzasadnieniu nie jest podyktowana potrzebą usunięcia niejasności lub sprzeczności ujawniających się na tle usuniętych przepisów. Nie ma żadnych badań aktowych, badań ankietowych, czy analizy orzecznictwa, które dawałyby rzeczywistą weryfikację ich funkcjonowania w praktyce. Ponadto pozwalałyby udzielić odpowiedzi na pytanie czy uchylone instytucje z art. 59a k.k. i art. 60a k.k. nie spełniają celów postępowania karnego. W tym zakresie uzasadnienie wykazuje braki, w dodatku nie ukazuje rzeczywistego stanu, dlatego wprowadzone uregulowania istotnie ograniczają konsensualne orzekanie o odpowiedzialności karnej oskarżonego.

W uzasadnieniu ustawodawcy do najnowszej nowelizacji k.p.k. trudno znaleźć pragmatyczne uzasadnienie, ponadto poważne zastrzeżenie budzi kateryczne założenie, że rozwiązania wprowadzone nowelizacją k.p.k. nie zasługują na jej zweryfikowanie w praktyce. Bowiernie nie można przyjąć, że do takiej weryfikacji doszło, skoro do dnia dzisiejszego minęło zaledwie ok. 10 miesięcy. Jest to okres zdecydowanie zbyt krótki, aby można było mówić o wadach lub zaletach ram prawnych dla możliwości porozumień konsensualnych. Rozwiązania przyjęte w najnowszej nowelizacji k.p.k. należy ocenić negatywnie, ponieważ obowiązujące w tym zakresie regulacje wprowadzono stosunkowo niedawno oraz brak jest szczegółowej analizy przyczyn takiej zmiany przez ustawodawcę. Uchylenie tych instytucji nie znajduje żadnego uzasadnienia i tylko negatywnie wpłynie na sprawność postępowań³³. Ograniczenie ram prawnych porozumień konsensualnych z powodu osłabienia gwarancji procesowych pokrzywdzonego nie ma racji bytu, ponieważ gwarancje te zostały wzmocnione nowelą k.p.k. Nowela ta wprowadziła przesłankę obligatoryjną – każdy wniosek jeśli ma być uwzględniony do rozpoznania w ramach porozumień konsensualnych musi zawierać brak sprzeciwu pokrzywdzonego.

5. Ewentualna sprzeczność formalnych porozumień procesowych z zasadą prawdy materialnej

Z materiałów prac legislacyjnych³⁴, wynika że, główna oś zmian w najnowszej nowelizacji k.p.k. skupia się na nadrzędności zasady prawdy materialnej.

³³ Takie stanowisko również wyrażono w odpisie opinii do projektu ustawy: *Stanowisko Prezydium Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 8 lutego 2016 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 207 z 27 stycznia 2016 r.)*, <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/E4E18B486CF6499C-C1257F5B0035420F/%24File/207-002.pdf>, s. 16 i n. [30.04.2016].

³⁴ Zob. druk sejmowy nr 207.

Część przedstawicieli doktryny stawia zarzut, iż konsensualne formy zakończenia postępowania karnego naruszają³⁵ gwarancje zasady prawdy materialnej³⁶. Jeżeli trafnej reakcji karnej ma dziś służyć tylko realizacja prawdy materialnej, a dowodzi temu zrezygnowanie przez ustawodawcę z zasady prawdy formalnej. Wówczas aktualne rozumienie funkcji sprawiedliwościowej prawa karnego jedynie sprzyja poszerzaniu kręgu możliwości porozumień konsensualnych³⁷. Obowiązując klasyczna formuła sprawiedliwości stoi w opozycji do potrzeb dzisiejszego prawa karnego³⁸, a wykrycie prawdy nie jest już jedynym i absolutnym celem procesu karnego³⁹. Jednak nie można przemilczeć faktu, że schematy porozumień konsensualnych mogą utrudniać dokonanie prawdziwych ustaleń faktycznych w procesie karnym. W trybie zastosowania art. 335 k.p.k. do rozprawy w ogóle nie dochodzi, a przy zastosowaniu regulacji z art. 387 k.p.k. jest ona bardzo skrócona, czyli w obu przypadkach radykalnie ograniczone zostaje postępowanie dowodowe⁴⁰. Alternatywnym kosztem dla osiągnięcia sprawności procedowania bez wątpienia jest brak wnikliwej analizy stanu faktycznego⁴¹. Ale nie można przyjąć jednoznacznego stanowiska, że rozprawa i postępowanie dowodowe, choćby było przeprowadzone najwnikliwiej, to zawsze będzie gwarantować pełną realizację zasady prawdy materialnej. Bowiem słusznie zauważa P. Kardas – zasada bezpośredniości, która najpeł-

---

³⁵ P. Kruszyński, *Porozumienia w procesie karnym*, „Studia Iuridica” 2000, nr XXXVIII, s. 106 i n.; J. Mętel, *Wniosek oskarżonego o skazanie bez przeprowadzenia postępowania dowodowego*, „Nowa kodyfikacja prawa karnego” 2001, t. IX; B. Myrna, *Skazanie bez rozprawy (art. 335 k.p.k.) albo bez przeprowadzenia postępowania dowodowego (art. 387 k.p.k.)*, *Podobieństwa i różnice*, „Nowa kodyfikacja prawa karnego” 2001, t. VIII, s. 205 i n., s. 119 i n.

³⁶ Prawda materialna, przeciwstawiana jest prawdzie formalnej oraz sądowej, cechują ją ustalenia faktyczne zgodne z obiektywną rzeczywistością, które wykonywane są w procesie karnym w związku z orzekaniem o odpowiedzialności karnej sprawcy przestępstwa (A. Murzynowski, *Istota i zasady procesu karnego*, Warszawa 1994, s. 114).

³⁷ Gdyż przy takiej jak dziś czasochłonności pełnemu zadośćuczynieniu postulatowi dokonywania prawdziwych i zupełnych ustaleń faktycznych proces karny stał się repulsywny.

³⁸ Z. Świda, W. Jasiński, M. Kuźma, *Dyrektywa rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie a realizacja zasady prawdy materialnej w polskim procesie karnym*, [w:] Z. Sobolewski, G. Artymiak (red.), *Zasada prawdy materialnej*, Kraków 2006, s. 15–19.

³⁹ H. Paluszkiwicz, S. Stachowiak, *Rozwiązania konsensualne wprowadzone do polskiej procedury karnej a wykrycie prawdy*, [w:] Z. Sobolewski, G. Artymiak (red.), *Zasada prawdy materialnej*, Kraków 2006, s. 108.

⁴⁰ Por. H. Paluszkiwicz, S. Stachowiak, dz.cyt., s. 91.

⁴¹ Podobnie: S. Steinborn, *Porozumienia w polskim procesie karnym*, Kraków 2005, s. 43.

niej znajduje swoje odzwierciedlenie w trakcie kontradiktoryjnej rozprawy, jest jedynie jednym z dostępnych środków do celu w osiągnięciu stanu sprawiedliwości materialnej⁴². Zabezpieczeniu realizację naczelnej zasady procesu karnego służyć ma obowiązek sądu polegający na dokonywaniu oceny – biorąc pod uwagę osobę sprawcy i charakter czynu – czy nie przeprowadzenie rozprawy nie spowoduje uszczerbku na celach postępowania karnego⁴³. Nadto wydaje się, że innego kolorytu nabiorą dyskusje przedstawicieli nauki i praktyki prawa odnośnie konfliktu zasady prawdy materialnej z konsensualizmem, gdy sprowadzimy je na tor pt. Habermasa koncepcja konsensualnej teorii prawdy. Ta koncepcja sprowadza się do stwierdzenia, iż ostateczne kryterium prawdy stanowi konsensus, który jest legitymowany „siłą lepszego argumentu”⁴⁴. Habermas odrzuca klasyczną definicję prawdy – o prawdzie przesądza konsensus. Prawdziwe jest to, co osądza się, że jest prawdziwe, w oparciu o kompetencje. Tak rozumiana prawda według mnie odkrywana jest na sali sądowej. Wydaje mi się, iż bliższa porozumieniom konsensualnym jest teorii prawdy Arystotelesa zakładająca, że prawda leży w porozumieniu, a prawdziwe jest zdanie, jeśli o jego prawdziwości przeświadczeni są wszyscy uczestnicy dyskursu. W myśl korespondencyjnej definicji prawdy dziś pojmowana jest rzeczywistość przez postklasyczne teorie procesu. Teorie te nie patrzą na proces jako narzędzie do realizacji prawa materialnego, a koncentrują się na rozwiązywaniu indywidualnego konfliktu. Poprzez co celem stosowania procedury przestaje być jedynie wierne odtworzenie stanu faktycznego i ustalenie przyczyn zdarzenia przestępnego; wysiłki wymiaru sprawiedliwości nakierowane zostają na regulację zachwianych przestępstwem stosunków społecznych. Proces powinien być obszarem porozumienia, przygotowanym miejscem, swoistym forum dla wymiany argumentów uczestników dyskursu⁴⁵. Te funkcję sąd zrealizuje, gdy zapewni stronom warunki realizacji sprawiedliwości proceduralnej, poprzez poprawne, uczciwe procedowanie spełniające wymogi rzetelnego procesu, którego oczekują strony⁴⁶. Niewątpliwie uczciwie wypracowane, a następnie

---

⁴² P. Kardas, *Konsensualne sposoby rozstrzygania w świetle nowelizacji kodeksu postępowania karnego z dnia 10 stycznia 2003*, „Prokuratura i Prawo” 2004, nr 1, s. 53.

⁴³ E. Samborski, *Zarys metodyki pracy sędziego w sprawach karnych*, Warszawa 2006, s. 269–270.

⁴⁴ J. Habermas, *Teoria działania komunikacyjnego. Racjonalność działania a racjonalność społeczna*, t. I, PWN, Warszawa 1999, s. 159–160.

⁴⁵ S. Steinborn, dz.cyt., s. 32.

⁴⁶ J. Skorupka, *Sprawiedliwość proceduralna jako cel procesu karnego*, [w:] J. Skorupka (red.), *Rzetelny proces karny, Księga Jubileuszowa Profesora Zofii Świdwy*, Warszawa 2009, s. 67 i n.

zaakceptowane przez sąd, porozumienie procesowe czyni zadość wymaganiom teorii sprawiedliwości procesowej⁴⁷.

Należy dodać, że w swojej istocie porozumienia konsensualne zastosowane w polskiej procedurze karnej nie uchybiają zasadzie prawdy materialnej. W świetle powyższego należałoby raczej postulować rozszerzenie możliwości rozstrzygnięcia spraw karnych w trybach konsensualnych w taki sposób, który z jednej strony w żadnym zakresie nie uchybia zasadzie prawdy materialnej, a z drugiej strony pozwala na szybkie i sprawiedliwe zakończenie postępowania.

6. Zakończenie

Bez wątpienia porozumienia konsensualne pozwalają na szybkie rozstrzygnięcie drobnych i średnich spraw, pozostawiając środki i siły na prowadzenie skomplikowanych postępowań dotyczących poważniejszych przestępstw. Mogą stanowić także pomoc w dochodzeniu do prawdy materialnej oraz w ochronie interesów pokrzywdzonego.

Reasumując omówione instytucje są bardzo efektywne, rzeczywiście przyczyniają się do skrócenia postępowania karnego, decydującymi czynnikami są przekonanie oskarżonego i pokrzywdzonego, że organy procesowe zrobiły wszystko, by prawu stało się zadość oraz to, że decydentami są oni, a nie sąd. W moim przekonaniu model procesu karnego przed 1 kwietnia 2016 r. stworzył spójny system, który umożliwiał szybką diagnozę charakteru przestępstwa oraz pozwolił na dokonanie wyboru odpowiedniego wariantu do zakończenia sporu, np. porozumienie konsensualne. Usunięte instytucje harmonizowały z innymi rozwiązaniami pozwalającymi zakończyć proces na drodze porozumień konsensualnych. Gdyż system sprawiedliwości karnej powinien zakładać wielowariantowość w wyborze poszczególnych założeń, a gdy to możliwe – ich spójnego łączenia, co czynić go będzie bardziej elastycznym w odpowiedzi na konkretne przestępstwo, a w ten sposób bardziej wydajnym⁴⁸. Na koniec warto podkreślić, że przedstawiciele praktyki zdecydowanie opowiadają się za zwiększeniem zakresu spraw, w których wskazane byłoby zastosowanie roz-

---

⁴⁷ A. Wąsek, *Związki prawa karnego materialnego z procedurą karną*, „SI” 1997, vol. XXXIII, s. 243.

⁴⁸ A. Ważny podkreśla, że „polski konsensualizm nie ma za zadanie przejścia tradycyjnego procesu karnego, lecz jego celem jest skuteczne rozwiązywanie konfliktów w sytuacji wzrostu przestępczości” – *Zgoda stron na dobrowolne poddanie się karze w trybie art. 387 k.p.k.*, „Prokuratura i Prawo” 2002, nr 3, s. 69.

wiązań konsensualnych⁴⁹. Ponadto w drodze zmian powinno się czynić prawo lepszym⁵⁰.

Najnowsza ustawa nowelizująca k.p.k. weszła w życie z dniem 1 kwietnia 2016 r. *Vacatio legis* noweli k.p.k. wynosiło w odniesieniu do znacznej części przepisów ponad półtora roku. W porównaniu z nowelizacją k.p.k. okres między ogłoszeniem najnowszej nowelizacji k.p.k. w Dzienniku Ustaw a jej wejściem w życie był niezwykle krótki. Tak szybka i rychła nowelizacja procedury karnej powoduje, że rozwiązaniom w ramach porozumień konsensualnych wprowadzonych nowelizacją k.p.k. nie dano szansy sprawdzenia się i ugruntowania. Ponieważ brakuje badań aktowych, badań ankietowych oraz orzecznictwa sądów apelacyjnych i Sądu Najwyższego w odniesieniu do znowelizowanych od wskazanej daty przepisów. Wymaga podkreślenia, że nowelizacja k.p.k. poparta była wielostronna i wnikliwą analizą praktyki stosowania prawa oraz funkcjonowania rozwiązań konsensualnych w wielu przypadkach danymi statystycznymi czego nie można stwierdzić o najnowszej nowelizacji k.p.k.

W obliczu takich nieuzasadnionych zmian jawi się potrzeba stabilności procesu karnego na kanwie ostatnich nowelizacji kodeksu postępowania karnego. Za punkt odniesienia trzeba przyjąć postanowienia ustawy zasadniczej, przede wszystkim konstytucyjną zasadę demokratycznego państwa prawnego. Tak częste, nieuzasadnione i niepotrzebne zmiany w treści ustawy karnoprocesowe, godzą w gwarancje procesowe uczestników postępowania, a nadto naruszają zasadę zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, co stanowi naruszenie Konstytucji RP.

Na uwadze mając powyższe rozważania, należy stwierdzić, że krok ustawodawcy w kierunku zawężenia prawnych ram szerszego wykorzystania konsensualnych sposobów zakończenia postępowania karnego w procesie karnym jest zmarnowaną szansą. Właściwym krokiem byłoby aby porozumienia konsensualne rozszerzyć również na postępowania prywatnoscargowe i całość unormowań przenieść w miejsce usuniętych nowelą k.p.k. częściowo postępowań uproszczonych. Jednak trzeba pamiętać, że tworzenie nowego trybu szczególnego nie może prowadzić do przekroczenia granic wyznaczanych przez zasady chronione konstytucyjnie i konwencyjnie. Upraszczenie postępowania nie powinno przekroczyć granicy, poza którą zbyt słaba byłaby ochrona wartości,

⁴⁹ Por. P. Hofmański, *Zmiany w kodeksie postępowania karnego w świetle poglądów sędziów i prokuratorów*, „Państwo i Prawo” 2006, nr 1, s. 4.

⁵⁰ Na ten cel stanowienia nowych przepisów zwracał uwagę ks. prof. R. Sobański (R. Sobański, *Prawnicy wobec prawa – O konsekwentnej oraz kreatywnej roli prawników*, „Palestra” 2006, nr 11–12, s. 11).

takich jak prawda materialna, prawo do obrony, równości stron itd.⁵¹. Lecz ta kwestia wymaga odrębnego opracowania. Jednak znamieny jest fakt, że porozumienia konsensualne w kształcie noweli k.p.k. były trafną reakcją ustawodawcy na potrzeby praktyki.

Bibliografia

- Druk sejmowy 207 z 27 stycznia 2016 r., <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/0DCDFBC92E81FB4CC1257F47004B0C7D/%24File/207.pdf>.
- Druk sejmowy nr 207.
- Druk sejmowy nr 2393.
- Fanchiotti V., *Negotiated Justice in Italy*, "Settlements in criminal procedures. Archivum Iuridicum Cracoviense" 1998–1999, Vol. XXXI–XXXII.
- Habermas J., *Teoria działania komunikacyjnego. Racjonalność działania a racjonalność społeczna*, t. I, PWN, Warszawa 1999.
- Hofmański P., *Zmiany w kodeksie postępowania karnego w świetle poglądów sędziów i prokuratorów*, „Państwo i Prawo” 2006, nr 1.
<http://www.pg.gov.pl> oraz www.ms.gov.pl.
https://www.rpo.gov.pl/sites/default/files/Do_MS_projekt_kpk_0.pdf.
- Jankowski M., Ważny A., *Instytucja dobrowolnego poddania się karze (art. 387 k.p.k.) oraz skazania bez rozprawy (art. 335 k.p.k.) w świetle praktyki. Rezultaty badań ogólnopolskich*, [w:] A. Siemaszko (red.), *Prawo w działaniu. Sprawy karne*, t. 3, Warszawa 2008.
- Jasiński W., *Porozumienia procesowe w znowelizowanym kodeksie postępowania karnego*, „Prokuratura i Prawo” 2014, nr 10.
- Kardas P., *Konsensualne sposoby rozstrzygania w świetle nowelizacji kodeksu postępowania karnego z dnia 10 stycznia 2003 r.*, „Prokuratura i Prawo” 2004, nr 1.
- Kodeks karny – Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. 1997, Nr 88, poz. 553 z póź. zm.).
- Kruszyński P., *Porozumienia w procesie karnym*, „Studia Iuridica” 2000, nr XXXVIII.
- Kulesza C., *Porozumienia procesowe w europejskich systemach wymiaru spra-*

⁵¹ A. Światłowski, *Jedna czy wiele procedur karnych*, Sopot 2008, s. 520; O propozycjach zgłaszanych przez praktykę oraz w dyskusjach doktrynalnych szerzej A.R. Światłowski, *Porozumienia karnoprosesowe w polskim procesie karnym w opinii sędziów i prokuratorów*, „Archiwum Kryminologii” 1999–2000, t. XXV.

- wiedliwości, [w:] C. Kulesza (red.), *Porozumienia karnoprocesowe w praktyce wymiaru sprawiedliwości*, Białystok 2010.
- Marek A., „Porozumienia” w anglo-amerykańskim procesie karnym i w niektórych państwach Europy Zachodniej, „Państwo i Prawo” 1992, nr 8.
- Mętel J., *Wniosek oskarżonego o skazanie bez przeprowadzenia postępowania dowodowego*, „Nowa kodyfikacja prawa karnego” 2001, t. IX.
- Murzynowski A., *Istota i zasady procesu karnego*, Warszawa 1994.
- Myrna B., *Skazanie bez rozprawy (art. 335 k.p.k.) albo bez przeprowadzenia postępowania dowodowego (art. 387 k.p.k.). Podobieństwa i różnice*, „Nowa kodyfikacja prawa karnego” 2001, t. VIII.
- Paluszkiewicz H., Stachowiak S., *Rozwiązania konsensualne wprowadzone do polskiej procedury karnej a wykrycie prawdy*, [w:] Z. Sobolewski, G. Artymiak (red.), *Zasada prawdy materialnej*, Kraków 2006.
- Samborski E., *Zarys metodyki pracy sędziego w sprawach karnych*, Warszawa 2006.
- Skorupka J., *Sprawiedliwość proceduralna jako cel procesu karnego*, [w:] J. Skorupka (red.), *Rzetelny proces karny, Księga Jubileuszowa Profesor Zofii Świdy*, Warszawa 2009.
- Sobański R., *Prawnicy wobec prawa (O konsekwentnej oraz kreatywnej roli prawników*, „Palestra” 2006, nr 11–12.
- Stanowisko Prezydium Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 8 lutego 2016 r. w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 207 z 27 stycznia 2016 r.)*, <http://orka.sejm.gov.pl/Druki8ka.nsf/0/E4E18B486CF6499C-C1257F5B0035420F/%24File/207-002.pdf>.
- Steinborn S., *Porozumienia w polskim procesie karnym*, Kraków 2005.
- Steinborn S., *Wybrane problemy stosowania instytucji skazania bez rozprawy (art. 335 k.p.k.)*, „Gdańskie Studia Prawnicze” 2000, t. 7.
- Światłowski A., *Jedna czy wiele procedur karnych*, Sopot 2008.
- Światłowski A.R., *Porozumienia karnoprocesowe w polskim procesie karnym w opinii sędziów i prokuratorów*, „Archiwum Kryminologii” 1999–2000, t. XXV.
- Świda Z., Jasiński W., Kuźma M., *Dyrektywa rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie a realizacja zasady prawdy materialnej w polskim procesie karnym*, [w:] Z. Sobolewski, G. Artymiak (red.), *Zasada prawdy materialnej*, Kraków 2006.
- Thaman S., *A Typology of Consensual Criminal Procedures: An Historical and Comparative Perspective on the Theory and Practice of Avoiding the Full Criminal Trial*, [w:] S. Thaman (red.), *World Plea Bargaining. Consensual Procedures and the Avoidance of the Full Criminal Trial*, Durham 2010.

- Ustawą z dnia 10 stycznia 2003 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego, ustawy – Przepisy wprowadzające Kodeks postępowania karnego, ustawy o świadku koronnym oraz ustawy o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. z 2003 r., Nr 17, poz. 155 z póź. zm.).
- Ustawa z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 437).
- Ustawa z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2013 r., poz. 1247 z póź. zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. 1997, Nr 89, poz. 555 z póź. zm.).
- Uzasadnienie druk sejmowy nr 870.
- Waltoś S., *Porozumienia” w polskim procesie karnym de lege lata i de lege ferenda (Próba oceny dopuszczalności)*, „Państwo i Prawo” 1992, z. 7.
- Waltoś S., *Zagubiona szybkość procesu karnego. Światło w tunelu*, Kraków 2007.
- Wąsek A., *Związki prawa karnego materialnego z procedurą karną*, „SI” 1997, vol. XXXIII.
- Ważny A. *Zgoda stron na dobrowolne poddanie się karze w trybie art. 387 k.p.k.*, „Prokuratura i Prawo” 2002, nr 3.
- Wyrok ETPCz z dnia 18 października 2006 r. w sprawie Hermi vs. Włochom, skarga nr 18114/02.